

FİNANSMAN GİDER KISITLAMASI

LIMITATION OF FINANCING EXPENSE

Yusuf AKDAĞ^(*)

ÖZET

Bu makalede, 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 41'inci maddesine ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesine eklenen finansman gider kısıtlaması uygulamasına yer verilmiştir. Ayrıca finansman gider kısıtlaması ile ilgili olarak vergi idaresince açıklığa kavuşturulması gereken hususlar üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Finansman gider kısıtlaması, öz sermaye, yatırım maliyeti

ABSTRACT

This study deals with the application of the limitation of financing expense which was added to the article 41 of the Income Tax Law no. 193 and the article 11 of the Corporate Tax Law, being effective as of 1 January 2013. Besides, issues concerning the limitation of financing expense that need to be crystallised by the tax administration are explored in this article.

Key Words: Limitation of financing expense, equity capital, cost of investment

1- GİRİŞ

Türk vergilendirme sistemi açısından gelir ve kazançlar safi tutarları dikkate alınmaktadır. Bu bağlamda 06.01.1961 tarih ve 10700 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'na göre gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır. Bu düzenlemeye paralel olarak da 21.06.2006 tarih ve 26205 sayılı resmi gazetede yayım-

^(*) Vergi Müfettişi

lanarak yürürlüğe giren 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 6'ncı maddesi hükmü uyarınca Kurumlar Vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır. Safi kazancın tespitinde ise yapılan giderlerin elde edilen brüt gelir veya kazançtan indirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, ticari kazancının veya kurum kazancının belirlenmesi aşamasında mükellefler tarafından yapılan bütün giderlerin hasılattan indirim konusu yapılmasına vergi kanunları izin vermemektedir. Vergi kanunlarına göre safi kazancın tespitinde indirim konusu yapılmasına izin verilen giderler 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 40'ıncı, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddelerinde; buna karşılık indirim konusu yapılmasına müsaade edilmeyen giderler ise 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 41'inci, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddelerinde yer verilmiştir.

Yapılan bir giderin indirim konusu olarak dikkate alınabilmesi için temel kural söz konusu gider ile kazancın elde edilmesi veyahut da sürdürülmesi arasında açık bir ilişkinin bulunması ve Vergi Usul Kanunu'nda belirtildiği şekilde belgelendirilmesi gerekmektedir. Ancak bazı özel hallerde yapılan gider her ne kadar belirtildiği şekilde kazancın elde edilmesine ilişkin olmasına ve belgelendirilmesine rağmen kuralın dışına çıkılarak kazancın tespitinde gider olarak indirilmesine izin verilmemektedir. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 41/9'uncu ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11/i maddelerinde benzer bir uygulamaya yer verilmiştir. Buna göre kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10' una kadar kısmı, kazancın tespitinde gider olarak indirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Makalemizde ise gelir vergisi ve kurumlar vergisi kanunları açısından finansman gider kısıtlaması konusu ele alınacaktır.

2- GEÇMİŞ FİNANSMAN GİDER KISITLAMASI UYGULAMASI

Finansman gider kısıtlaması, ilk defa 06.07.1994 tarih ve 21982 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4008 sayılı Kanunla GVK'nın 41/8 ve KVK'nın 15/13. maddelerine eklenen hükümlerle 1.1.1995 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmış, daha sonra söz konusu hükümler 30.12.2003 tarih ve 25332 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5024 sayılı Kanunla 1.1.2004 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılarak uygulamaya son verilmiştir. 4008 sayılı kanunla 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 41/8 ve 10.06.1949 tarih ve 7229 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15/13'üncü maddelerinde düzenlenen gider kısıtlamasına ilişkin uygulama Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre, dönem sonu stoklarını son giren ilk çıkar yöntemine göre değerleyen veya amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini yeniden değerlemeye tabi tutan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri hakkında uygulanmaktaydı ve bu şartlardan birinin gerçekleşmesi gider kısıtlaması uygulaması için yeterli sayılmaktaydı.

4008 sayılı Kanunla GVK'nın 41/8'inci maddesine eklenen ve ticari kazancının tespitinde indirim olarak kabul edilmeyeceği hüküm altına alınmış olan düzenleme "8. Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre, dönem sonu stoklarını son giren ilk çıkar yöntemine göre değerleyen veya amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini yeniden değerlemeye tabi tutanların, işletmede kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yaptıkları giderler ve mali-

yet unsurları toplamına (yatırımın maliyetine eklenenler hariç) aşağıdaki indirim oranının uygulanması suretiyle bulunacak kısmın İndirim oranı, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının, ilgili kuruluşlardan alınan bilgilere göre Maliye Bakanlığınca o yıl için hesaplanan ortalama ticari kredi faizi oranına bölünmesi suretiyle bulunur.

Sanayi siciline kayıtlı imalatçıların imalat faaliyetlerinde kullandıkları yabancı kaynaklara ait gider ve maliyet unsurlarına bu bent hükmü uygulanmaz.

Bu bendin birinci paragrafında yer atan % 25 oranını, % 100'e kadar artırmaya Bakanlar Kurulu; bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye ise Maliye Bakanlığı yetkilidir." şeklindedir.

4008 sayılı Kanunla 5422 sayılı KVK'nın 15/13'üncü maddesine eklenen ve kurum kazancının tespitinde indirim olarak kabul edilmeyeceği hüküm altına alınan düzenleme "13. Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre, dönem sonu stoklarını son giren ilk çıkar yöntemine göre değerleyen veya amortismanına tabi sabit kıymetlerini yeniden değerlemeye tabi tutan kurumların (Bankalar, Sigorta Şirketleri ve Finans Kurumları hariç) Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesinin 8 numaralı bendindeki esaslar çerçevesinde hesapladıkları giderler." şeklindedir. ¹

Gider kısıtlamasında esas alınan indirim oranı, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının, ilgili kuruluşlardan alınan bilgilere göre Maliye Bakanlığınca o yıl için hesaplanan ortalama ticari kredi faizi oranına bölünmesi suretiyle hesaplanmaktaydı ve belirlenen bu oranın %25'i gider olarak kabul edilmemekteydi.

Gider Kısıtlaması Kapsamına Girmeyen Mükellefler:

- Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini yeniden değerlemeye tabi tutmayan mükellefler,
- Dönem sonu stoklarını son giren ilk çıkar (LIFO) yöntemini uygulamayan mükellefler,
- Yeniden değerlendirme yapılmasına rağmen, vergiye tabi kazancın tespitinde bu vergisel imkanlardan yararlanmayan mükellefler,
- Ticari karın tespitinde son giren ilk çıkar değerlendirme yöntemi uygulanmasına rağmen, vergi matrahının hesaplanmasında bu yöntemin getirdiği vergisel imkanlardan yararlanmayan mükellefler,
- Sanayi siciline kayıtlı olup, imalat yapan (Fason imalat yapanlar dahil) ve bu faaliyetlerinde yabancı kaynak kullanan mükellefler,
- Bankalar, sigorta şirketleri ve kurumlar vergisi mükellefi olan finans kurumları
- Borsa aracı kurumları, menkul kıymet yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları gibi, esas faaliyet konusu işletmelere finansman sağlamak olmayan kurumlar.

Gider Kısıtlaması Kapsamına Giren Mükellefler:

- Dönem sonu stoklarını VUK'nun hükümlerine göre son giren ilk Çıkar (LIFO) yöntemine göre değerleyen mükellefler,
- Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini yeniden değerlemeye tabi tutan mükellefler,
- Yukarıda yazılı iki uygulamadan birini uygulayan mükellefler,
- İmalatçı olup da sanayi sicile kayıtlı bulunmayan mükellefler,
- Finansal Kiralama Şirketleri.

¹ www.siyamiozkan.com/Kubilay TÜRKŞEN/12.13.2013

Gider Kısıtlaması Kapsamına Giren Yabancı Kaynaklara İlişkin Gider Ve Maliyet Unsurları:

- Her türlü faiz ve komisyonlar,
- Vade farkları,
- Kar payları,
- Kur farkları,
- Faktoring kuruluşlarına verilen iskonto bedelleri,
- Ticari mala isabet eden finansman giderleri,
- İhtiyarı olarak iktisadi kıymetin maliyetine intikal edilmeyen finansman giderleri.
- Yukarıdaki giderlere benzer yapılan giderler ve maliyet unsurları.

Ancak, yabancı kaynak kullanılan imalatçıların Sanayi Sicil Belgesi almaları halinde, imalat faaliyetlerinde kullandıkları yabancı kaynaklara ait giderlerin tamamını ticari kazançtan indirebilmekteydiler.²

Örnek:

(X) Limited Şirketi, 2002 yılında ticari mal alım satımı yanında imalat faaliyetinde de bulunmaktadır. Bu şirket imal edilen ve satın alınan mallar için kredi kullanmıştır. Almış olduğu kredilere ait finansman giderleri, ticari mallara (imal edilmeyen) isabet eden finansman giderleri aşağıda yer aldığı gibidir.

Kredi Hesapların Cinsi	Finansman Giderleri	Ticari Mallara(İmal Edilmeyen) İsabet Eden Finansman Giderleri
Döviz kredileri faiz gideri	50.000	5.000
Xbank döviz kredileri faiz Gideri	60.000	8.000
Xbank TL kredileri faiz Gideri	300.000	33.000
Döviz kredileri kur farkları	20.000	5.000
Toplam	430.000	51.000

Gider Kısıtlaması Matrahı : 51.000 TL

2002 Yılı Gider Kısıtlaması Oranı : % 22,70

2002 yılı Gider Kısıtlaması Tutarı : 11.577 TL

Gider Kısıtlamasına Tabi Olmayan Giderler:

Finansman gider kısıtlamasına tabi olmayan giderler aşağıda gösterilmiştir.

- Teminat mektubu komisyonları,
- Tahvil ihracı ile ilgili olarak yapılan baskı ve benzeri giderler
- İpotek masrafları,
- Erken ödeme iskontoları veya peşin ödeme iskontoları,
- Mamul malın maliyetine eklenmesi ihtiyarı olan genel giderler (genel imal giderlerinden mamule düşen hisse),

² SMMM-Sabri ODAK

- Yabancı kaynak kullanılarak satın alınan iktisadi bir kıymetin maliyetine eklenen yabancı kaynağa ait finansman giderleri.

Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işlerinde kar veya zarar işin bittiği yıl kati olarak tespit edilir ve tamamı o yılın geliri sayılarak, mezkur yıl beyannamesinde gösterilir. Bu işlerle uğraşan mükellefler; kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin finansman giderlerini işin bittiği yıl gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alacak ve gider kısıtlamasını da aynı dönemde yapmaları gerekmektedir.

08.02.1997 tarih ve 22902 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 55 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin 8' inci bölümüne göre Finansman giderlerinin yanı sıra finansman geliri de elde etmiş olan mükelleflerin gider kısıtlaması uygulamasında söz konusu gelir ve giderlerini birbiri ile mukayese etmek suretiyle netleştirmeleri mümkün olmayıp, finansman giderleri toplamının gider kısıtlamasına konu edilmesi gerekmektedir. Danıştay Dördüncü Dairesi 55 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin 8' inci bölümünün iptaline karar vermiş ise de (E.No.1997/771, K.No.1997/3795), Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu, ilgili tebliğin Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesine 4008 sayılı yasayla eklenen 8 inci bendine aykırı olmadığına karar vermiş ve Danıştay Dördüncü Dairesi'nin almış olduğu kararı iptal etmiştir (E.No:1998/139 K.No.1999/153). Böylece mükelleflerin, finansman gelir ve giderlerini birbiri ile mukayese etmelerine imkan tanınmamıştır.

55 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliğine göre "Katma Değer Vergisi Kanununun "İndirilmeyecek Katma Değer Vergisi" başlıklı 30'uncu maddesinin (d) bendinde, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre kazancın tespitinde indirimi kabul edilmeyen giderler dolayısıyla ödenen katma değer vergisinin indirim konusu yapılamayacağı hükme bağlanmış olup, madde hükmünün amacı esas itibarıyla işle veya işletme ile ilgisi bulunmayan, dolayısıyla özel veya nihai tüketim sayılan giderler için yüklenilen vergilerin, işletmede oluşan katma değerden indirilmemesine yöneliktir. Buna karşılık, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 41/8 ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15/13'üncü maddeleri ile getirilen ve işletmelerin kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin bazı gider ve maliyet unsurlarının bir kısmının indirim kısıtlamasına tabi olacağını öngören düzenlemenin, Katma Değer Vergisi Kanununun yukarıda bahsi geçen 30/d maddesi hükmü ile paralellik arz etmediği açıktır. Doğrudan işletmenin faaliyetiyle ilgili olan bu giderler için yüklenilen katma değer vergisinin indirim konusu yapılamaması, katma değer vergisinin temel prensibi olan işle ilgili giderler için yüklenilen vergilerin mükellef üzerinde kalmaması prensibi ile de çelişmektedir." şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir.³

3- FİNANSMAN GİDER KISITLAMASI UYGULAMASI ve ÖZELLİKLİ DURUMLAR

4008 sayılı Kanunla vergi mevzuatımıza giren ve 2004 yılına kadar uygulanan finansman gider kısıtlaması, 15.06.2012 tarih ve 28324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 6322 sayılı kanun ile tekrar 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Ancak 4008 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile 6322 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerin amaçları birbirinden farklıdır. 4008 sayılı Kanunla yapılan düzenlemede finansman gider kısıtlamasının stokların son giren ilk çıkar (LİFO) yöntemine göre değerlendirilmesi veya amortismanla tabi iktisadi kıymetlerin yeniden değerlemeye tabi tutulması ve bu yeni değerler üzerinden amortisman ayrılması hallerinde uygulanması öngörülmüştü ve henüz enflasyon düzeltilmesi sistemine geçilmemişti ve gerek LİFO yöntemi gerekse yeniden değerlendirme işle-

³ SMMM-Sabri ODAK

mi vergi sisteminde enflasyonun etkilerini giderici müesseseler olarak yer alıyordu. Bu müesseselerin vergisel avantajlarında yararlanan mükelleflerin, finansman giderlerinin taşıdığı enflasyon yükünün de vergi matrahı üzerindeki olumsuz etkisinin azaltılması amaçlanmıştır. 6322 sayılı Kanunla yapılan düzenlemenin ise vergisel bir amaçtan çok, işletmelerin öz kaynakla çalışmalarını teşvik etmek gayesini taşıdığını söylemek mümkündür.⁴

6322 sayılı kanunun 6'ncı maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 41'inci maddesine eklenen 9 numaralı bent ile 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere "Kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'unu aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan kısmı.

Belirlenecek oranı sektörler itibarıyla farklılaştırmaya Bakanlar Kurulu, bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir." Şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

6322 sayılı kanunu'nun 37'nci maddesi ile benzer şekilde 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesine eklenen i bendi ile 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere "Kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri dışında, kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'unu aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan kısmı. Belirlenecek oranı sektörler itibarıyla farklılaştırmaya Bakanlar Kurulu, bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir." şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun yukarıya çıkartılan "Finansman Gider Kısıtlaması" ile ilgili hükümlerde dikkat edileceği üzere "işletmede kullanılan yabancı kaynaklar" ifadesi bulunmaktadır. Buna göre, işletmede kullanılan yabancı kaynağın ilişkili veya ilişkisiz kişiden alınmasına ve kaynağın yurt içinden veya yurt dışından alınmasına ilişkin her hangi bir ayırım yapılmamaktadır. Bu anlamda, kullanılan yabancı kaynağın alındığı yer öneli bulunmamaktadır. Burada, kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin "faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları" önem kazanmaktadır. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta yatırımın maliyetine eklenen bu tip ödemler hariç bulunmaktadır. Sadece giderlere intikal ettirilen "faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları" dikkate alınacaktır. Yüklenilen bu unsurların " %10'unu aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan kısmı" gider olarak kabul edilmemektedir.⁵

Yeni düzenlemeye ilişkin kanun gerekçesinde; işletmelerin öz kaynak yapılarının güçlü olmasının mikro düzeyde işletmelerin, makro düzeyde ise ülke ekonomisi için büyük önem taşıdığı, işletmelerin finansman ihtiyaçlarını borçlanma yerine öz kaynakları ile finanse etmelerini teşvik etmek amacıyla bu düzenlemenin ihdas edildiği ifade edilmektedir. Bu uygulama 01.01.2013 tarihinden itibaren yü-

⁴ www.siyamiozkan.com/Kubilay TÜRKŞEN/12.13.2013

⁵ www.alomaliye.com/Rüknetn KUMKALE/12.13.2013

rürlüğe girecektir. Bu uygulamanın kapsamına kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri hariç tüm gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri girmektedir.

İşletmelerin finansman ihtiyaçlarını borçlanma yerine öz kaynakları ile finanse etmelerini teşvik etmek amacıyla ihdas edilen ve kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri hariç tüm gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerini kapsayan bu düzenleme 1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.⁶ Her ne kadar finansman gider kısıtlaması ile ilgili olarak yapılmış olunan kanuni düzenlemeler 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş olsa da bu düzenlemenin uygulanabilmesi için yabancı kaynaklara ilişkin finansman giderlerinin ne kadarının kazançtan indirilemeyeceği konusunda Bakanlar Kurulu tarafından bir karar verilmesi gerekmesine rağmen söz konusu düzenleme bugüne kadar yapılmadığından uygulanması halen mümkün değildir.⁷

Daha önce de belirtildiği üzere yatırım maliyetine eklenen finansman giderleri kısıtlama uygulamasının dışında tutulmuştur. Vergi Usul Kanunu' na hükümlerine göre yatırımların yabancı kaynakla finanse edilmesi halinde yatırımların aktive alındıkları dönem sonuna kadar oluşan finansman giderlerinin yatırım maliyetine eklenmesi zorunludur. Aktifleştirme döneminden sonra oluşan finansman giderlerinin ise istenirse maliyet bedeline eklenebileceği gibi, doğrudan gider de yazılabilir. Bu kapsamda zorunlu veya tercihe bağlı olarak yatırım maliyetine eklenen finansman giderleri kısıtlama uygulamasının dışında olacaktır. Ayrıca yatırım kavramıyla sadece teşvik belgeli yatırımların anlaşılması gerekmektedir. İşletmelerin bütün amortisman tabi iktisadi kıymet alımları yatırım kavramı içinde düşünülmesi gerekmektedir. Örneğin: bir işletme kredi ile bir taşıt alması ve krediye ilişkin finansman giderlerini açıklanan esaslar doğrultusunda taşıt maliyetine eklenmesi halinde gider kısıtlaması dışında değerlendirilecektir.⁸

Finansman gider kısıtlaması ile ilgili olarak daha önceki yıllarda yapılmış olunan kanuni düzenlemelerden hareketle yeni düzenlemede başlıklar halinde aşağıda yer alan hususların açıklığa kavuşturulması gerektiği düşüncesindeyiz.

• **Mükellefler tarafından kullanılacak yabancı kaynaklarla karşılaştırmaya konu edilecek öz kaynak hangi tarihteki öz kaynak olacaktır?**

Öz kaynaklar ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıllar karları ve dönem net karında oluşmaktadır. Varsa geçmiş yıllar zararları ve dönem net zararı eksi (-) fark olarak dikkate alınır. Öz kaynaklarda kapsadığı kalemler dönemler itibariyle değişkenlik göstermektedir. Bu nedenle öz kaynak- yabancı kaynak kıyaslamasının hangi tarihler esas alınarak yapılacağı da önem taşımaktadır.

Gider kısıtlaması için kullanılan yabancı kaynakların öz kaynakları aşması koşulu aranmıştır. Yapılan kanuni düzenlemede, hangi tarihteki yabancı kaynak tutarının esas alınacağı ve/veya yıl içerisinde kullanılıp kapatılan borçlanmaların dahil edilip edilmeyeceği konularında bir düzenleme bulunmamaktadır.⁹ Ancak kanun metninden bu koşulun yabancı kaynakların sürekli olarak öz kaynaklardan fazla olması halini kapsadığı anlaşılmaktadır. Zira dönem içinde sadece herhangi bir tarihte yabancı kaynakların öz kaynakları aşması yeterli görülmüş olunsaydı bu hususun ayrıca vurgulanması gerek-

⁶ www.verginet.net-Deloitte/12.13.2013

⁷ www.muhsabetr.com- YMM Cevdet AKÇAKOCA/12.13.2013

⁸ www.siyamiozkan.com/Kubilay TÜRKŞEN/12.13.2013

⁹ www.dunya.com/Zeki GÜNDÜZ/12.13.2013

mektir. Nitekim örtülü sermaye uygulamasında kanun metninde ortaklardan ve ilişkili kişilerden temin edilen borçların hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşması yeterli görülmüş ve husus madde metninde hüküm altına alınmıştır.¹⁰ Aynı zamanda işletmede örtülü sermayeye isabet eden finansman gideri bulunması durumunda örtülü sermaye nedeniyle kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınan finansman gideri olması durumunda hesaplamanın hangi sırayla ve nasıl yapılacağı konusunda bir düzenleme de bulunmamaktadır.¹¹

• **Geçmiş yıllardan devreden kredilere ait giderler kapsama girer mi?**

Bu kanun maddesi yürürlüğe girmeden önce kullanılan yabancı kaynakların kısıtlama kapsamına girip girmeyeceği yönünde kanun maddesinde bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle bu durumun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.¹²

• **Faizlerin brüt tutarları mı net tutarları mı dikkate alınacak?**

Finansman gelirleri olması durumunda finansman giderleri ile netleştirmenin yapıp yapılmayacağı konusunda kanun metninde bir düzenleme bulunmamaktadır.¹³ Mükelleflerin finansman gelirlerinin olması durumunda finansman giderleri ile netleştirmenin yapıp yapılmayacağı konusunda kanun metninde bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak daha önceki uygulama ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı 55 Seri No.lu KVK Genel Tebliği'nin 8'inci bölümünde *"finansman giderlerinin yanı sıra finansman geliri de elde etmiş olan mükelleflerin gider kısıtlaması uygulamasında söz konusu gelir ve giderlerini birbiri ile mukayese etmek suretiyle netleştirmeleri mümkün olmayıp, finansman giderleri toplamının gider kısıtlamasına konu edilmesi gerekmektedir."* Şeklinde bir düzenlemede bulunulmuştur. Benze şekilde bu konu hakkında bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.¹⁴

• **Vadeli emtia alımı nedeniyle fiyata dahil edilmiş vade farkları kapsama girer mi?**

Vadeli mal alımlarında ayrıca gösterilmeyen vade farkı tutarlarının kapsama dahil edilip edilmeyeceği konusunda bir düzenleme yoktur. Benzer şekilde 2004 yılından önce uygulanan finansman gideri kısıtlamasında, mali idare 06.12.1996 tarih ve 22839 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 54 seri numaralı Kurumlar vergisi Genel Tebliği ile belge üzerinde ayrıca gösterilsin gösterilmesin vade farkının ayrıştırılıp kısıtlamaya tabi tutulacağına dair düzenlemede bulunulmuştur. Ancak söz konusu düzenleme Danıştay tarafından iptal edilmiştir.¹⁵ Yapılan yeni düzenlemeden vade farklarının faturada ayrıca gösterilmesi halinde finansman gider kısıtlamasına konu edilmesi gerektiği açıkça anlaşılmaktadır. Ancak faturada ayrıca gösterilmesi durumunun Danıştay tarafından verilen iptal kararı da dikkate alınarak açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.¹⁶

• **Finansman gider kısıtlaması kapsamında yüklenilen KDV indirilebilecek mi?**

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11/i Maddesine göre kurum kazancından gider olarak indirimi kabul edilmeyen bir borçlanma gideri nedeniyle yüklenilen KDV' nin, gider kabul edilmeyen tutara isabet eden kısım sınırlı olmak üzere indirilme konu edilmemesi gerektiği söylenebilirse de, geçmişteki

¹⁰ www.siyamiozkan.com/Kubilay TÜRKŞEN/12.13.2013

¹¹ www.dünya.com/Zeki GÜNDÜZ/12.13.2013

¹² www.dünya.com/Zeki GÜNDÜZ/12.13.2013

¹³ www.dünya.com/Zeki GÜNDÜZ/12.13.2013

¹⁴ www.özdoğrular.com/Serdar KUŞÇU/12.13.2013

¹⁵ www.dünya.com/Zeki GÜNDÜZ/12.13.2013

¹⁶ www.siyamiozkan.com/Kubilay TÜRKŞEN/12.13.2013

uygulamayla ilgili olarak yayımlanan 55 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde konu daha farklı değerlendirilmiş ve Maliye Bakanlığı KDV Kanunu'nun kendisine verdiği yetkiyi kullanarak söz konusu işlemlerde yüklenilen KDV'nin de 01.11.1984 tarih ve 18563 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3065 sayılı KDV kanununun 30 maddesinin d fıkrasına aykırı olarak indiriminin uygun olacağı yönünde görüş açıklamıştır.¹⁷ Bu nedenle KKEG ait KDV indirim konusu yapıp yapılamayacağı konusunun da açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

• **Yıllara sari inşaat ve onarma işlerinde finansman gider kısıtlaması nasıl uygulanacak?**

Finansman gider kısıtlaması yıllara sari inşaat ve onarma işlerinde özellik arz edecektir. Bu işlerde kazanç için bittiği yıl tespit edilir ve o yılın kazancı olarak beyan edilir. Yabancı kaynaklara ilişkin finansman giderleri de işin bittiği yıl kazancının tespitinde dikkate alınır. Bu nedenle gider kısıtlamasının da kazanç tespiti sırasında yapılması gerekir. Ancak yıllara sari işin devam ettiği süre içinde bazı yıllarda öz kaynaklar yabancı kaynaklardan fazla, bazı yıllarda da yabancı kaynaklar öz kaynaklardan fazla olabilir. Yıllara sari inşaat işiyle uğraşan işletmelerde, yabancı kaynakların öz kaynakları aşması koşulunun, işin devam ettiği süre zarfında bütün dönemlerde mi aranacağı yoksa sadece öz kaynakların yabancı kaynaklardan fazla olduğu dönemler için mi kısıtlama yapılacağı hususlarının da açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.¹⁸

• **Hesaplanacak Kanunen Kabul Edilmeyen Gider Formülü**

Finansman gideri toplamı x (Yabancı kaynak-Öz kaynak) /Kullanılan yabancı kaynak toplamı

Bu formüle göre bulunan tutarın %10'u KKEG olacaktır.¹⁹

Örnek: 500.000 TL Öz sermayesi bulunan (X) işletmesi ilgili dönemde 750.000 TL yabancı kaynak kullanmıştır. Kullanılan yabancı kaynak için toplam 75.000 TL finansman giderine katlanılmıştır. Bu durumda, öz kaynağı aşan kısım olan 250.000 TL yabancı kaynağa isabet eden finansman gideri 25.000 TL ($75.000 \times 250.000 / 750.000 = 25.000$) olacaktır. Bu 25.000 TL'lik finansman giderinin %10'u (Bakanlar Kurulunca henüz herhangi bir oran belirlenmediğinden yüzde 10 oranının belirlendiği kabul edilmiştir.) olan 2.500 TL de kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Örnek: Ödenmiş Sermaye Tutarı: 500.000,00 TL, Kar Yedekleri Tutarı : 200.000,00 TL, Sermaye Yedekleri Tutarı : 100.000,00 TL, Yenileme Fonu Tutarı : 100.000,00 TL, Geçmiş Yıllar Karı Tutarı : 100.000,00 TL olan (X) işletmesi ilgili dönemde toplam 4.000.000 TL yabancı kaynak kullanmıştır. Kullanılan yabancı kaynak için toplam 400.000 TL finansman giderine katlanılmıştır.

Öz Kaynak Toplamı	:	1.000.000,00
Kullanılan Yabancı Kaynak	:	4.000.000,00
Öz Kaynağı Aşan Kısım $4.000.000,00 - 1.000.000,00$	:	3.000.000,00
Finansman Gideri:	:	400.000,00
Öz Kaynağı Aşan Kısma İsbet Eden Finansman Gideri	:	300.000,00
$400.000,00 \times (3.000.000,00 / 4.000.000,00 = \%75) =$	:	
Kanunen Kabul Edilmeyen Gider ($300.000,00 \times \%10$)	:	30.000,00

¹⁷ www.nexiatrkey.com.tr/12.13.2013

¹⁸ www.siyamiozkan.com/Kubilay TÜRKŞEN/12.13.2013

¹⁹ www.neksym.com- YMM Aydın AKSOY/12.13.2013

4- SONUÇ

İlk defa 4008 sayılı Kanunla 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 41/8 ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15/13'üncü maddelerine eklenen hükümlerle 1.1.1995 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmış olunan finansman gider kısıtlamasının, stokların son giren ilk çıkar (LİFO) yöntemine göre değerlendirilmesi veya amortisman tabi iktisadi kıymetlerin yeniden değerlemeye tabi tutulması ve bu yeni değerler üzerinden amortisman ayrılması hallerinde uygulanması öngörülmüştür. Ancak bu uygulamaya 5024 sayılı Kanunla 1.1.2004 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılarak son verilmiş olunmasına rağmen 6322 sayılı kanunun 6'ncı maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 41'inci maddesine eklenen 9 numaralı bent ve 37'inci maddesi ile benzer şekilde 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesine eklenen i bendi ile 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe girmek üzere finansman gider kısıtlaması uygulaması işletmelerin öz kaynakla çalışmalarını teşvik etmek gayesiyle tekrar gündeme gelmiştir. Yeni kanuni düzenlemenin yapılmış olunmasına rağmen gider kısıtlaması oranına ilişkin olarak Bakanlar Kurulu tarafından henüz herhangi bir karar verilmediğinden uygulaması mümkün bulunmamakla birlikte uygulamaya ilişkin olarak açıklığa kavuşturulması gereken ve makalemizde de yer verilen ayrıntılı hususların çıkarılacak tebliğde dikkate alınması gerektiği düşüncesindeyiz.

KAYNAKÇA

- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 54 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- 55 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- www.siyamiozkan.com
- SMMM-Sabri ODAK
- www.alomaliye.com
- www.verginet.net
- www.gib.gov.tr
- www.muhsabetr.com
- www.dunya.com
- www.ozdogrular.com
- www.nexiaturkey.com.tr
- www.neksymm.com